

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน
ที่ส่งผลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

Transformational Leadership, Management, The Effectiveness of School
Administration That Affect Student Care And Support System in Small Secondary
School Under The Office of The Private Education Pattani Province

ศุภรัตน์ ตะแซสสามะ¹ และบุญเลิศ ค่อนสะอาด²

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนบูรณาการศึกษา (โรงเรียนตุ๊กกี้) จังหวัดปัตตานี

²ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังษฤษฎ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

The purposes of this study were to : 1) study the factors affecting the students care and support system in small schools Under the Office of Pattani Private Education, and 2) studying the relationship of Transformational leadership, Management ,the effectiveness of school administration that results in students care and students care and support system of secondary school students in small schools Under the Private Education Office, Pattani Province. The sample, obtained by sample random sampling, was comprised of 400 administrators and teachers in small schools Under the Office of Pattani Private Education. The tool used for data collection was a questionnaire. The descriptive statistics and structural equation model used Lisrel Program were used for data analysis. The results of the study were as follow :

1) Factors affecting the level of care for secondary school students in small schools under the Office of Private Education in Pattani Province Every aspect has a very practical level. But when considering each aspect, it was found that the transformational leadership had the highest level of practice. Next to management and the effectiveness of small school administration respectively. 2) The structural equation model of care for students was consistent with the empirical data. Based on $\chi^2 = 103.268$, $df = 90$, $p = 0.179$, $\chi^2/df = 1.136$, $GFI = 0.965$, $NFI = 0.994$, $NNFI = 0.997$, $CFI = 0.998$, $RMR = 0.028$, $SRMR = 0.029$, $RMSEA = 0.020$, $= 0.909$ from the above statistics, it can be seen that the p value is enough to accept the hypothesis ($p > .05$) Various indexes pass the criteria for consideration. Therefore, it can be concluded that. The structural equation model of caring for students was consistent with the empirical data. From the deforming equations, it is found that all 3 equations can explain the variation of Transformational leadership. The effectiveness of small school administration of students care and support system 33.10%, 47.60 and 59.40%

Keywords : students care and support system/ transformational leadership / management, effectiveness of school administration

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน ที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย คือ ผู้บริหารของโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ทุกด้านมีระดับปฏิบัติมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา ด้านการบริหารจัดการ และด้านประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ 2) แบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่า $\chi^2 = 103.268$, $df = 90$, ค่า $p = 0.179$, $\chi^2 / df = 1.136$, ดัชนี GFI = 0.965, NFI = 0.994, NNFI = 0.997, CFI = 0.998, RMR = 0.028, SRMR = 0.029, RMSEA = 0.020, และ = 0.909 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า p มีค่ามากพอที่จะยอมรับสมมติฐาน ($p > .05$) ดัชนีต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการสรุป พบว่า ทั้ง 3 สมการสามารถอธิบายการผันแปรของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 33.10, 47.60 และ 59.40 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2557 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 30,922 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 15,506 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.15 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และมีแนวโน้มโรงเรียนขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็กในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา พบว่ามี 5 ปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็ก คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. พบว่า นักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กยังมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ โดยเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ 2) ขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับงบประมาณจากรัฐบาลในจำนวนจำกัด จึงส่งผลกระทบต่อจำนวนบุคลากร ครูภัณฑ์และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ 3) จำนวนบุคลากรครูมีไม่เพียงพอ จากปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน สถานศึกษาจึงจัดการเรียนรวมระหว่างชั้นเรียน ทำให้นักเรียนไม่ได้

รับความรู้ที่เหมาะสมในแต่ละชั้นเรียน 4) ขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ จากข้อมูลการประเมินสถานศึกษาของ สมศ. พบว่าอัตราการเข้าถึงสื่อสารสนเทศของสถานศึกษาขนาดเล็กยังอยู่ในระดับต่ำ และ 5) สถานศึกษาขาดการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาใช้ปรับปรุงและพัฒนา (สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ออนไลน์, 2558)

จากรายงานผลการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ปี พ.ศ. 2558 พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาอย่างน้อย 3 ประการ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง นักเรียนออกกลางคัน และการเลือกทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลให้โรงเรียนปรับเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมากยิ่งขึ้นทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมากกว่าในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรค่าใช้จ่ายในการจัดสรรจากรัฐบาลโดยคิดเป็นรายหัวนักเรียนส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนอยู่น้อยเสียเปรียบส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดอุปกรณ์

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอน ลดลง ขาดครูที่มีความชำนาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, ออนไลน์, 2558)

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแนวใหม่ ผู้นำต้องกล้าคิดนอกกรอบ เปลี่ยนแนวคิดใหม่ มีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีการทำงานเป็นทีม มีเครือข่ายในการทำงาน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับชุมชนหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น อาจต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เพราะมีครูไม่ครบชั้น หรืออาจจัดการการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สามารถประสานสืบทอดร่วมกับ บ้าน วัด โรงเรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกในการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ กล่าวโดยสรุปคือ 1) สร้างจุดเด่น 2) เน้นเครือข่าย 3) ใช้ ICT 4) มีแหล่งเรียนรู้ 5) บูรณาการ 6) ประสานสืบทอด 7) คิดนอกกรอบ (สุวิทย์ ยอดสละ, 2553)

จากสภาพสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย เด็กเยาวชนซึมซับแนวคิดและกระแสนิยมบางอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ซึ่งบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมาที่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กเยาวชน ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามวัย และต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น ปัญหาการดื่มสุรา บุหรี่ ยาเสพติด การพนัน การติดเกม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร และการตั้งครุภีในวัยรุ่น การตกเป็นเหยื่อการบริโภค วัตถุนิยม การใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาท เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญมากที่สุดก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจ พ่อแม่ต้องไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนดูแลใกล้ชิดลูก ทำให้เด็กๆ เรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองจากสังคมนอกบ้าน และอาจถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ถึงแม้ว่ารัฐบาลโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะออกกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ รวมทั้งมีนโยบายหรือโครงการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนแล้วก็ตาม แต่เด็กและเยาวชนของไทยจำนวนมากไม่น้อยยังคงเผชิญกับปัญหาดังกล่าว จากการรวบรวมสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆพบว่า เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ติดเกม มีเพศสัมพันธ์

ก่อนวัยอันสมควร ทะเลาะวิวาท ขาดความอบอุ่นในครอบครัว และเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย (คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 26 ให้สถาบันศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายสถานศึกษาในสังกัดได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข มีความรู้สึกรัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการตัดสินใจการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดแนวทางในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานีได้รับนโยบายให้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยมอบหมายให้โรงเรียนจัดระบบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ครูสามารถเข้าใจและรับรู้ปัญหาของโรงเรียน นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมตามความสามารถและความถนัดของตนเอง และโรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทันทั่วทั้งในกรณี ที่พบเห็นนักเรียนประสบปัญหา แต่ยังไม่พบปัญหาในการดำเนินการอยู่หลายอย่างในการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนพบ ข้อมูลนักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอย่ำร้าง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ บิดามารดาอยู่ต่างจังหวัด นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับญาติ พี่น้อง สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนว่าเขามีความรู้สึกขาดความอบอุ่น มีผลกระทบต่อด้านการเรียน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจล่อลวงตามได้ง่าย จากปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงต้องพยายามหาวิธีที่จะช่วยเหลือ และป้องกันปัญหาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนอย่างมีความสุข ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงถือเป็นภาระงานสำคัญของสถานศึกษาที่ต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน

มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เป็นไปตามความคาดหวังของ สังคมตั้งนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตา ต่อศิษย์ ผลจากการดำเนินงานจากความร่วมมือจากทุกฝ่าย จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (ปรมาภรณ์ สนิธิ, 2560)

จากปัญหาของนักเรียนในช่วงที่เป็นวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้น และการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ยังไม่มีประสิทธิผลในการแก้ปัญหาของนักเรียนตามสภาพและ ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันได้จากเหตุผลดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี เพื่อให้บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การกำหนดนโยบายและวางแผนในระดับสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิผล มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษา เอกชนจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน ที่ส่งผลการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มี คุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่าน กระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา

ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการ พัฒนา เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนใน สังคมแล้ว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของยาเสพติด ปัญหา การแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ในสังคมโลก ปัจจุบัน ปัญหาครอบครัว การพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2555) จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลัก สำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ด้วยความรักเมตตาต่อศิษย์และภูมิใจในบทบาทหน้าที่ที่มีส่วนสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งอกงาม เป็นบุคคล ที่มีคุณค่าของสังคม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในปัจจุบัน มีจุดเริ่มจากการแนะนำ โดยในปีการศึกษา 2496 กระทรวงศึกษาธิการได้นำการแนะนำเข้าไปให้บริการ ในโรงเรียน มัธยมศึกษาที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแห่งแรกในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศ กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 กำหนดให้มีงานแนะนำสังกัดสำนักงานวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา โดยให้อยู่ในกลุ่มงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้ครูทุกคน เป็นครูแนะแนว และเยี่ยมบ้านนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอีกด้วย (พนม ลีมาเรีย, 2548)

ทฤษฎีการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เป็นทฤษฎีที่ยังไม่ แพร่หลายมากนักในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิด ของการบริหารโรงเรียนที่มี ดังต่อไปนี้ ความหมายของการบริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิผลซึ่งโรงเรียนเป็นองค์การทางสังคมที่มีหน้าที่ สร้างเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข สังคมจึงตั้งความหวังไว้กับโรงเรียนสูงกว่า องค์การอื่นๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักการศึกษาจะต้องให้ขอบเขตและ ความหมายในการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เพื่อเป็นกรอบใน การประเมินผลของผู้ประเมินและเป็นกรอบการทำงานของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านมามีผู้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพคือการบริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จซึ่งเป็นองค์การ แนวหน้าที่สามารถอธิบายถึงการศึกษาที่ดีด้วยตนเองตามเป้าหมาย และวิถีปฏิบัติที่เหมาะสม การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลคือ นักเรียนจะมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จเกินความ คาดหวังที่ตั้งไว้การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลเป็นโรงเรียนที่

เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพของการศึกษา กล่าวโดยสรุป การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล หมายถึง โรงเรียนที่มีความพร้อมสมบูรณ์ด้วยคุณภาพสามารถดำเนินการพัฒนาตนเองตามเป้าหมาย พัฒนานักเรียนให้ประสบความสำเร็จตามความสามารถของตน (Reynolds & Packer, 1992)

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีการศึกษาและรวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยแบ่งตามระยะเวลาการพัฒนา (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550)

1. ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theories)
2. ทฤษฎีภาวะตามสถานการณ์ (Situational or Contingency Leadership Theories)
3. ทฤษฎีภาวะการณเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theories)
4. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theories)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กล่าวถึงการนำการบริหาร จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา จะต้องมีการดำเนินการและนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหนึ่งรอบปี ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รายละเอียดของกระบวนการบริหารผู้จัดการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดังนี้

- 1) การวางแผนปฏิบัติการ (O-plan)
- 2) การดำเนินการตามแผนที่กำหนด (D-do)
- 3) การตรวจสอบ ประเมินผล (C-check)
- 4) ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (A-act)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง การบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ซึ่งมี 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียนและหาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูประจำชั้นของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จาก 23 โรงเรียน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการวิจัย

ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมต้องมีไม่น้อยกว่า 20-25 เท่า ของตัวแปรที่สังเกตได้ (Raina P, O'Donnell M, Rosenbaum P, Brehaut J, Walter SD, Russell D, Swinton M, Zhu B, & Wood E, 2005) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรที่สังเกตได้จำนวน 16 ตัว ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง ขั้นต่ำ 400 ตัวอย่าง ($25 \times 16 = 400$) ซึ่งผลจากการคำนวณเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นไปตามสัดส่วนของจำนวนประชากรประกอบด้วยผู้บริหารของโรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีจำนวนเพียงพอและมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างได้ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและมีความเชื่อมั่นมากพอในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้บริหาร และครู จากโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่เป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กในทุกอำเภอ ในจังหวัดปัตตานี ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้รับการออกแบบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ 2 ข้อ คือ 1) มีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือ 2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารทางการศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) มีตัวเลือก 5 ระดับ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และ 2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเครื่องมือที่ตรวจสอบคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียน

ที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญได้ลงความเห็นว่าคุณค่าของแต่ละข้อมีความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นผู้วิจัยทำการบันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนในแต่ละข้อ โดยการหาค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยผู้วิจัยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัด ความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณค่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ส่วนข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์การวิเคราะห์ทางสถิติประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในส่วนปัจจัยพื้นฐานคุณสมบัติด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง สรุปการใช้สถิติได้ดังนี้

1.1 ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ด้วยวิธีการคำนวณดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และทำการทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และ

2.2 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุแบบเชิงชั้นปัจจัยตามตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งในการใช้เทคนิควิเคราะห์ เป็นไปตามคุณสมบัติระดับการวัด และตามกรอบแนวความคิดที่ได้กำหนดไว้แล้ว

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการใช้วิธีการทางสถิติที่ได้เสนอมานั้นได้ดำเนินการดังนี้ คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการศึกษาถึงความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อวิเคราะห์และเพื่อตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันว่ามีความสัมพันธ์กันมากมายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.8 หรือไม่ (multicollinearity problem) และการ

วิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงชั้นนำมาเพื่อใช้วิเคราะห์หาปัจจัยของตัวแปรแต่ละกลุ่มมีอิทธิพลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบจำลองสมการโครงสร้าง (structural equations model : SEM) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการมีบารมี

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการปฏิบัติตามนโยบาย และการจัดการเรียนการสอน

การบริหารจัดการ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการตามแผน และการวางแผน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การส่งต่อนักเรียนมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการส่งเสริมพัฒนานักเรียน การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการป้องกันและแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.837 ถึง 0.863 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผน (PLAN) ($\beta = 0.863$) รองลงมา ได้แก่ การตรวจสอบและประเมินผล (CHECK) ($\beta = 0.854$) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข (ACT) ($\beta = 0.852$) และท้ายสุดการดำเนินการตามแผน (DO) ($\beta = 0.837$)

องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.747 ถึง 0.866 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีบารมี (PRES) ($\beta = 0.866$) รองลงมา ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ (INSPIR) ($\beta = 0.759$) การกระตุ้นการใช้ปัญญา (STINT) ($\beta = 0.751$) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (CONIN) ($\beta = 0.747$) ตามลำดับ

องค์ประกอบเชิงยืนยันประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.782 ถึง 0.896 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ (TELE) ($\beta = 0.896$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบ ด้านการปฏิบัติตามนโยบาย (POLI) ($\beta = 0.870$) และองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (PROLE) ($\beta = 0.782$) ตามลำดับ

องค์ประกอบเชิงยืนยันของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.708 ถึง 0.851 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (KNOSTU) ($\beta = 0.851$) รองลงมา ได้แก่ การคัดกรองนักเรียน (STUSC) ($\beta = 0.841$) การส่งต่อนักเรียน (STUFO) ($\beta = 0.836$) การป้องกันและแก้ไขปัญหา (PREPRO) ($\beta = 0.808$) และการส่งเสริมพัฒนานักเรียน (PRODE) ($\beta = 0.708$) ตามลำดับ

การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่า $\chi^2 = 990.880$, $df = 125$, ค่า $p < .001$, $\chi^2/df = 7.927$, ดัชนี GFI = 0.762, NFI = 0.935, NNFI = 0.929, CFI = 0.942, RMR = 0.068, SRMR = 0.068 และ RMSEA = 0.144 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า $p < .05$ จึงปฏิเสธสมมติฐาน และดัชนีทุกค่าไม่ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลตามดัชนีปรับ (MI) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่า $\chi^2 = 103.268$, $df = 90$, ค่า $p = 0.179$, $\chi^2/df = 1.136$, ดัชนี GFI = 0.965, NFI = 0.994, NNFI = 0.997, CFI = 0.998, RMR = 0.028, SRMR = 0.029, RMSEA = 0.020, และ = 0.909 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า p มีค่ามากพอที่จะยอมรับสมมติฐาน ($p > .05$) ดัชนีต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาจึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

ระดับปัจจัยที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการมีบาร์มี

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการปฏิบัติตามนโยบาย และท้ายสุดการจัดการเรียนการสอน

การบริหารจัดการ ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินการตามแผน และการวางแผน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การส่งต่อนักเรียนมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาการส่งเสริมพัฒนานักเรียน การคัดกรองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี สอดคล้องกับ เนตรนภา คำหนองหว่า วลัยกา ฉลากบาง ปราณทัตต์ แสนวิเศษ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของบุคลากร การทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) ขอบข่ายระบบการช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อ 3) กระบวนการทำงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย วงจรคุณภาพ PDCA การประสานงานและ

การมีส่วนร่วม และ 4) ประสิทธิภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยนักเรียนเป็นคนดี นักเรียนเป็นคนเก่ง และนักเรียนมีความสุข

2. รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ โดยรวมในระดับมาก และยังสอดคล้องกับมูรี สาริบุตร (2560) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุณภาพนักเรียนมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 2) ปัจจัยความสำเร็จการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุณภาพนักเรียนมีความสัมพันธ์ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) แนวทางการพัฒนาปัจจัยความสำเร็จและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาควรจัดให้มี 1) ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน 2) การสนับสนุนจากหน่วยงาน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) ความพอเพียงของทรัพยากร 5) ความพร้อมของบุคลากร 6) การคัดกรองนักเรียนและ 7) การส่งต่อนักเรียน โดยปัจจัยความสำเร็จ และการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์ การทำนาย ร้อยละ 97.8 และยังสอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ภาพรวมสภาพและปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากและมีปัญหาในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (1) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (3) กระบวนการบริหาร และ (4) การพัฒนารูปแบบ 3) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ผลการประเมินรูปแบบด้วยความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กด้านการปฏิบัติตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ

- 1.1 โรงเรียนควรปรับปรุงปรัชญาให้ชัดเจนในการจัดการศึกษา
- 1.2 โรงเรียนควรมีแผนการพัฒนาคู่มือย่อยระดับการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 โรงเรียนควรมีโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากร เพื่อพัฒนางานวิชาการให้หลากหลาย
- 1.4 โรงเรียนควรมีการนำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมายนโยบายและวัตถุประสงค์
- 1.5 โรงเรียนควรมีการสร้างความร่วมมือร่วมใจร่วมกันในเป้าหมายในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลทางตรงต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด ดังนั้นภาวะผู้นำหรือการเป็นผู้บริหาร เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแปรที่ศึกษาเพื่อจะได้ครอบคลุมประเด็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรเพิ่มระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อที่จะได้ข้อมูลเชิงลึกที่การวิจัยเชิงปริมาณไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้

เอกสารอ้างอิง

- เนตรนภา คำหนองหว่า วัลนิกา ฉลากบาง ปราณทัตต์ แสนวิเศษ. (2560). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วารสารวิถีสังคมมนุษย์. 5(2), 268-294.
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2548). การแนะนำเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- มยุรี สาริบุตร. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 9(2), 289-303.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย
คอมพิวเตอร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2558). ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียน
ขนาดเล็ก แก้ไขอย่างไรดี. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2562
จาก <https://tdri.or.th/2015/08/insufficient-teachers-in-small-schools-2/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). นโยบาย
และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555.
กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558).
ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม
2562 จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-106.pdf>.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. เอกสารตำรา
ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิต. สาขาการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์
เน็ท.
- สุวิทย์ ยอดสละ. (2553). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา. ค้นเมื่อ 27
พฤษภาคม 2558, จาก http://yordblogger.blogspot.com/2010/10/blog-post_21.html.
- อภิสิทธิ์ รอดบำเรอ. (2559). รูปแบบการบริหารระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 6. **วารสารวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 10(2),
222-233.
- Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*.
5thed. New jersey.
- Raina P., et al. (2005). *The Health and Well-being of
Caregivers of Children with Cerebral Palsy*.
Pediatrics.
- Reynolds, D., & Packer, A. (1992). *School effectiveness
and school improvement in the 1990's*. In D.
Reynolds, & Cuttance, P. (Ed.), *School effective-
ness : Research, Policy and practice* (pp. 171-188).
London : Cassell.